

Eskiden Dayak Vardı

– hotamisli · 18 Haziran 2021

Bazı yazar ve şairler geçmiş öylesine hayırla yad ederlerki, genç nesil mazideki hayatı toz pembe zannedecek. Evet, mazideki hayat çok farklıydı, güzeldi ama toz pembe değildi.

Mazi herkese göre değişiktir, kimine göre eskiden: 1950’de, kimine göre 1960’ta kimine göre 1970’te veya daha sonraki yıllarda başlar. Herkesin şahit olduğu geçmiş (mazi): zaman dilimi, mekan veya ortam bakımından farklıdır. Kimilerine göre mazi çok şirin, tatlı veya güzel olabilir ama bu herkes için geçerli olmayabilir. Eskiden hayat güzel olsa bile, geçmişte şiddet daha yaygındı ve normal olarak görülürdü. İsterseniz, kimsenin içini karartmadan, kimseyi germeden yani çok ayrıntılara girmeden bir çocuğun pozisyonundan bunu izah edeyim.

Eskiden şiddet, çocukları terbiye etmede kullanılan yaygın bir yöntemdi. Özellikle kırsal kesimde, çocukların hatası anlayışla karşılanmayıp (psikolojik) şiddet uygulanarak cezalandırıldı. Bazen ufak bir hata karşısında bile çocuk dövülebilirdi. Çocukların şiddet görmeleri için illa bir hata yapmış olması gerekmezdi. Büyüklerinin asabiliği, gerginliği, can sıkısı ve benzeri nedenler de çocuklara kötü yansıyabilirdi. Bir çocuğun: babasından, annesinden ve büyük kardeşleri tarafından azarlanıp tokatlanabilmesi, hatta dövülebilmesi gayet normaldi. Köydeki çocuklara: nine, dede, amca, dayı gibi büyükleri de ekleyebiliriz. Üvey çocukların, öksüz ve yetimlerin çektiklerine hiç girmeyelim en iyisi!

Genelde okul daha güvenli olması gereken bir ortamdır. Öğretmen ebeveyden daha yüksek tahsilli, kültürlü olabilmektedir. Pedagojik eğitim almış, özellikle çocuklara nasıl iyi davranılması gerektiğini çok iyi bilendir. Üstelik, okul müdürü gibi amiri de vardır yani eksiklerine, hatalarına göz yumması gereken biri mevcuttur.

Yüksek tahsile rağmen neticede öğretmende bir insan ve sabrı bir yere kadardır. Yaramazlıklara, haylazlıklara bir yere kadar dayanabilir ve sonunda patlayabilir. Ancak, eskiden çocuk okulda hiç bir suçunu olmadığı halde de öğretmenden dayak yiyebiliyordu: sıra dayacağından bahsediyorum! Sıra dayacağı uygulamasıyla, hiç suya sabuna karışmayan, karıncayı bile ezmekten çekinen öğrenciler bile gereksiz yere cezalandırılabilirdi. Beterin beteri var, sırf türkü söylemediğinden dolayı tokatlanmış birini bilirim! Türkü söyleyebilmek bir kabiliyet işidir, o kabiliyet bir insanda ya vardır veya yoktur. Yeteneği olmadığından dolayı birini cezalandırmak kadar anlamsız bir ceza görmedim.

İlkokuldan sonra oku(ya)mayan çocuklar bir ustanın yanına çırak olarak verilirdi. Çocuk, o mesleği sever mi, sevmez mi veya daha oyun çağında çalışmak ister mi diye kimsenin umurunda değildi. Çocuk daha ustaya teslim edilirken şiddete davet çıkarılırdı: “eti senin, kemiği benim ustam!” Çoğu arkadaşı dışarda mesela top oynarken, çırak elbette zorlanacaktı, elbette hatalar yapacaktı. Hem meslekte yeniydi, her şeyi bilmemesi kadar doğal ne olabilirdi ki? Buna karşılık, usta veya kalfa, hata yapan çırağa bir kaç tokat atması mıydı? Çocuğun arada sırada kalfa veya ustanın hışmana uğraması, mesleği iyice

öğrenebilmesi icabıydı...

Çocuk büyüyüp güç, kuvvet sahibi olduğunda, birileri artık kendisine kolayca bağırıp çağırıp tokatlayamazdı. Delikanlı, fiziki veya psikolojik şiddetten kurtulduğunu zannederdi ama asker ocağında ise ne kadar yanıldığını anlardı. Asker ocağı demek disiplin demekti, asker ocağı demek itaat demekti, asker ocağı demek hataların şiddet uygulanarak cezalandırılması demekti... Eskiden askerde: onbaşı, çavuş veya kıdemli asker tarafından azarlanmayan, hakarete uğramayan (küfredilmeyen) veya bunlardan dayak yemedim diyen biri çok büyük ihtimal yalan söyler!

Eskiden sokaklar da pek güvenli değildi, 70'li yıllardaki sağ sol çatışmasından kimler zarar görmedi ki. Birinin illa da sağcı veya solcu olmasına bile gerek yoktu; çok sayıda vatandaş yanlış zamanda ve yanlış bir yerde bulunması sonucu birilerinin hışmına uğruyabiliyordu. Bazen yanlış zamanda, yanlış yerde bulunmak insanı canından bile edebiliyordu: 1970'li yıllarda kahvehanelerin taranması misali.

12 eylül 1980'de bizim çocuklar (our boys!) askeri darbe yapıp sokaklara huzur getirdiler. Evet, darbeden sonra ne hikmetse çatışmalar anında bitiverdi. Galiba sağcılarla solcular yıllarca çatışmaktan bıkmış, usanmış birilerinin: "yeter!" diyerek müdahale etmesini beklemişler. Sokaklar artık sakindi ama şiddet yine bitmedi, şiddet sadece adres değiştirdi. Şiddet, sokaklardan hapishanelere, zindanlara taşındı. Bizim çocuklar sayesinde çok sayıda genç hapishanelerde bazen boşu boşuna yattı, işkence gördü. O günlerde hapishaneye gidip halen geri dönmeyenler de var... Bizim çocuklar, "vatandaş sadece solcular asılıyor " diye düşünmesin diye haksız yere, keyfi ülkücüleri astırdılar....

Evet, eskiden şiddet toplumda yaygındı ve yadırganmazdı. Eskiye nazaran belki fiziki şiddette azalma var ama şiddet şeytan gibi kılık değiştirdi. Belki günümüzde daha yüksek bir dozda tahribata devam ediyor. Nasıl mı? Televizyonlardaki haber, dizi veya kavga programlarındaki şiddetin (bağırıp çağırma, tehdit, şantaj, darp, yaralama, öldürme gibi görüntüler) oranı ölçülebilse, ortaya çok yüksek bir rakam çıkacağından eminim.

Toparlayalım artık, şiddet eskiden toplumda derin yaralar açtı ama kılık değiştirip tahribata dolu dizgin devam etmektedir. Eskiden hayat daha güzeldi diye maziye yad etmekle günümüzdeki sorunlar çözülmüyor! Günümüzdeki sorunların bir kısmı, gerek geçmişteki gerekse günümüzdeki şiddetten kaynaklanmaktadır. En azından televiyonlardaki görüntü şiddetine dur denmelidir. Kimse bizim çocukların (our boys) gelip yeter artık diye görsel şiddete müdahale etmesini beklemesin...

Abdullah Konuksever